

- ковський, С. С. Кир'яченко та ін., за ред. А. В. Сиволюба. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 320 с.
3. A History of Genetics and Genomics [Електронний ресурс]. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ndsu.edu/pubweb/~mcclean/plsc411/History-of-Genetics-and-Genomics-narrative-and-overheads.pdf>.

Владислав Овчаренко

СУЧАСНЕ ЄВРОПЕЙСЬКЕ МІСТО В СТРУКТУРІ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА

Особливе місце у структурі постіндустріального суспільства займає сучасне європейське місто. Його особливістю на сучасному етапі розвитку продуктивних сил є те, що у ньому, – на думку І. Вороніна, – сконцентрований інтелектуальний та духовний потенціал європейського суспільства, і, у кінцевому рахунку, саме воно виконує роль двигуна суспільного прогресу [1, с. 61]. Однак, найважливішою особливістю сучасного європейського міста є його чутливість до глобалізаційних процесів, які відбуваються у сучасному світі уже впродовж більше як двох десятиліть.

Вперше поняття «супер місто» або «глобальне місто» було популяризоване у міжнародному масштабі американською урбаністкою Дженіс Е. Перлман. Питання глобальної конкуренції, нові явища, тенденції та чинники розвитку, як динамічний простір сучасного міста, розкривається у монографії С. Пахомова, у якій дослідник висловив тезу, що сучасні міста, які стають глобальними, набувають транснаціонального, світового значення [5].

«Великий вплив на трансформаційні процеси, які відбуваються у сучасних містах, мали технологічні зміни в структурі економіки, зокрема наслідки III НТР, яка ознаменувала собою перехід від індустріального до постіндустріального суспільства», – зазначає М. Кастельс [3, с. 23]. На думку О. Бойко-Бойчука, постіндустріальне суспільство характеризується домінуванням знання (інформаційно-інтелектуальної сфери) над сферою матеріального виробництва [2].

І. Махновський слушно зауважує, що якщо в індустріальному суспільстві головними постатями у містах були підприємець, бізнесмен, керівник промислового підприємства, то у постмодерних містах «новими людьми» стають вчені, математики, економісти та інші представники інтелектуальних технологій [4, с. 59].

Постіндустріальне суспільство, яке базується переважно на виробництві інформації, ніж на матеріальному виробництві, має одну

суттєву ваду – якість та можливість адекватного контролю за самим потоком інформації. Тому саме глобальні міста, – як зазначають Г. Рукша та Є. Кудріна, – сьогодні є найбільшими виробниками інформаційного продукту та інформаційних технологій, які у значній мірі впливають на формування нового трансгендерного типу людини [7].

На думку дослідника І. Вороніна, сучасне європейське місто є важливим елементом світової економічної системи, відіграє ключову роль для усіх регіонів нашої планети та серйозно впливає на політичні та соціально-економічні процеси [1]. І це природньо, адже у сучасному світі, у якому відбуваються потужні урбанізаційні та глобалізаційні процеси, все більшого розвитку набуває мультикультуризм, у результаті чого міста ХХІ століття стали суттєво відрізнятися від індустріальних міст. Вони перетворюються у мегаполіси і, врешті-решт, стають глобальними містами, які набувають транснаціонального, світового значення.

Реаліями сьогодення стало те, що сучасні алгоритми розвитку міського соціуму, зазнають дедалі потужнішого тиску глобалізаційних процесів. Опинившись перед необхідністю переосмислення багатьох основоположних констант суспільного буття, європейське місто як структурна одиниця національної держави трансформується і проявляє нові соціальні функції наднаціональності. Ми дедалі частіше спостерігаємо процес розмивання кордонів національних держав, а в умовах процесу децентралізації на цю роль не без успіху претендують регіони та великі міста. На думку Д. Савкіна, національні держави, кордони яких дедалі більше розмиваються, втрачають свій зміст та вже не є єдиними охоронцями територіальності. При цьому функції останніх не просто урізноманітнюються, а стають докорінно іншими: міста-гіганти створюють ефективні інструменти глобалізації, сприяють появі безлічі нових форм соціальної активності [8].

У ході глобалізації прискорюється становлення нових форм просторової організації соціальних, політичних і економічних процесів у містах. При цьому однією з найбільш важливих її тенденцій є формування мережі глобальних міст, яка стає найважливішим структурним елементом у новій організації світового економічного і політичного простору наддержавного рівня.

Варто зазначити, що сучасне європейське місто є важливим елементом постіндустріального суспільства, відіграє ключову роль для усіх регіонів нашої планети та серйозно впливає на політичні та соціально-економічні процеси у Європі та світі. На полі конкурентної боротьби, особливо активну роль у світових глобалізаційних процесах беруть саме європейські міста. Їх вплив як європейських інформаційних, економічних та політичних центрів на глобальні світові процеси, прийняття важливих політичних рішень, вироблення нових стратегій розвитку, своєрідного відкритого простору – «брами у глобальний світ» у сучасних умовах є

особливо відчутним.

Сучасне місто є важливим фактором впливу на вироблення політичної ідеології, стратегії економічного розвитку постіндустріальних європейських країн. Провідна роль європейських глобальних міст як найважливішого важеля вирішення економічних та політичних питань на наддержавному рівні у світовому контексті полягає у тому, що вони як центри політичних та економічних рішень відіграють роль «промоутерів» національного розвитку, активних та дієвих акторів розвитку глобального світу майбутнього.

Розгляд феномену європейського глобального міста в структурі постіндустріального суспільства неможливий без усвідомлення базових світових тенденцій розвитку людства. Загальновідомим фактом є те, що до сучасних світових тенденцій розвитку людства можна віднести урбанізацію, демографічний вибух, метрополізацію, інформатизацію та глобалізацію. Глобалізацію як загально цивілізаційний процес прийнято розглядати як процес зміцнення зв'язків між найвіддаленішими куточками планети, процес поширення єдиних технологій, культури, ідей, ціннісних орієнтацій, способу життя, поведінки. Усі вищевказані категорії певною мірою і справедливо можуть сьогодні бути віднесені і до сучасного європейського мегаполісу – «супер міста», яке у процесі глобалізму набрало ознаки наддержавного формування, де вирішуються найважливіші економічні, політичні, соціально-культурні питання.

На думку відомої дослідниці урбаністики С. Сассен, відмінність європейських мегаполісів полягає у тому, що такого роду міста стають домінуючими центрами глобальної економіки, пов'язаними з глобальними мережами та глобальними світовими сегментами [9, с. 21]. Тому природньо, що, на відміну від індустріальної доби з її задимленими містами та спотвореними промисловими спорудами, сучасний тип європейського міста частіше асоціюється із зовсім іншим – воно більше стало схожим на університетське містечко, ніж на промисловий центр. Як правило, такі міста з'являлися в результаті свідомо спланованих зусиль з боку урядової регіональної і міської влади, а також приватного капіталу і торговців нерухомістю. Поява таких міст, які за своєю функціональною ознакою відносяться до технополісів, стала можливою завдяки двом взаємозалежним процесам – інформатизації та глобалізації.

Ці останні тенденції формують нові умови існування людини у сучасному місті, принципово змінюючи середовище її оточення та способи діяльності. На нашу думку, у сучасному європейському мегаполісі вирішуються не тільки економічні, політичні стратегії майбутнього розвитку постіндустріального суспільства, але й формується інформаційне середовище домінуючих стратегій та ідеологій. Саме тут зосереджені найважливіші компоненти європейської та світової політики, що робить їх складовими процесу глобалізації, у якому європейські мегаполіси виглядають воротами у глобальний світ.

Список використаних джерел

1. Воронін І. М. Формування глобальних міст як результат впливу процесів глобалізації й інформатизації на систему розселення. *Ученые записки Тавр. нац. ун-та им. В. И. Вернадского*. 2009. № 2. Т. 22 (61). С. 167–172.
2. Бойко-Бойчук О. В. Світові тенденції розвитку міст: міжнародний досвід. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej6/txts/07bovmmd.htm>.
3. Кастельс М. Информационная экономика: экономика, общество и культура. Москва, 2000. 460 с.
4. Махновский Д. М. Глобализация и развитие сети мировых городов. *Век глобализации*. 2016. № 3, С. 57–70.
5. Пахомов С. Ю. Глобальна конкуренція: нові явища, тенденції та чинники розвитку: монографія. Київ: КНЕУ, 2008. 224 с.
6. Потемкина О. Ю. «Европейская повестка дня по миграции» – новый поворот в иммиграционной политике ЕС. *Современная Европа*. 2015. № 4. С. 28–40.
7. Рукша Г. Л., Кудрина Е. Л. Мегаполис как социально-культурное явление. *Вестник Кемеровского государственного университета культуры и искусств*. 2011. № 17. С. 199–204.
8. Савкин Д. А. Глобальный город как актор мировой политики: автореф. дис. ... канд. полит. наук : 23.00.04. Санкт-Петербург, 2010. 32 с.
9. Sassen S. *The global city New York, London, Tokyo*. Princeton University Press, 1991, 397 p.

Каріна Одновалова

КОНЦЕПТ «КАЛИНА» У ТВОРЧОСТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Одним із завдань сучасної літературознавчої науки є пошук, аналіз концепцій, які могли б оцінити поетичну спадщину Кобзаря з точки зору культурно-естетичних закономірностей її розвитку.

Концепт у філології – це термін, що слугує для пояснення одиниць ментальних чи психічних ресурсів нашої свідомості й тієї інформаційної структури, яка відображає знання і досвід людини; це оперативна одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи й мови мозку, усієї картини світу, яка відображена в людській психіці. Концепти пов'язані між собою, складають певне уявлення про світ [2]. У словнику іншомовних слів дефініція поняття «концепт» тлумачиться як: (думка від < лат. *conceptus*, поняття; збираю, задумую < *conspicio*] 1) у логіці – смисл знака (імені); 2) загальна думка, формулювання (концепт) [3, с. 556].

Концептуальність рослинних образів Шевченка загалом і калини зокрема тісно пов'язаний з народною символікою, багатогранно представ-